

27. 03. 2019 Delo

Stran/Termin: 16

Naslov: Lutkovni balet

Naklada: 35.475,00

Avtor: ANJA RADALJAC

Površina/Trajanje: 351,76

Rubrika/Oddaja: KULTURA

Žanr: POROČILO

Gesla: LUTKOVNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Lutkovni balet

Igor Stravinski:

Posvetitev pomladi

režija Matjaž Farič

Lutkovno gledališče Ljubljana

★★★★★

»Lutkovni balet« *Posvetitev pomladi*, ki je bil na prvi pomladni dan premierno uprizorjen v Lutkovnem gledališču Ljubljana, je četrta Faričeva postavitev baleta, ki ga je v začetku 20. stoletja napisal Igor Stravinski in je ob prvi uprizoritvi (koreografija je bila delo Vaclava Nižinskega) zaradi avantgardnega preloma z glasbeno tradicijo doživel pogrom.

»Lutkovni balet« se osredinja okoli odnosa med lutkarjem in lutko, ki ga prevprašuje tako na alegorični ravni, na kateri je to razmerje transponirano v odnos med žrtvovalcem in žrtvijo v (obrednem) žrtvovanju, kot na »dobesednejši« ravni odnosa med lutkarjem in lutko. V tem drugem pogledu Fariču uspeva izkoristiti potencial tako prvih kot drugih – počasno

personificiranje lutke (dve ob koncu predstave dobita tudi oči) orisuje dejavno razmerje; kakor po eni strani lutkar vodi lutko, se ji obenem predaja in prav skozi to predajo postajajo lutke individualizirane in pridobivajo živost. Igra, ki se opira zlasti na gib in sodobni ples (nastopajo Voranc Boh, Jan Bučar, Lovro Finžgar, Klemen Janežič, Iztok Lužar, Matevž Müller, Dušan Teropšič), je natančna in skladna ter dobro soustvarja atmosfero in ton predstave. Tudi razmerje med žrtvovalcem in žrtvijo se osredinja okrog vprašanja personificiranja žrtve. Če lutke, ki predstavljajo žrtve obrednega žrtvovanja, ob začetku predstave nimajo oči in so v gibanju toge in uniformirane, med predstavo počasi privzemajo lastno gibanje, odmike od skupine (ostalih lutk) ter vzpostavijo razmerja, do katerih žrtvovalac nima dostopa. Zadnja točka individualizacije je pridobitev oči in s tem pogleda – tako končno razčetrjenje žrtve ni razčetrjenje anonimnega predstavnika družbe, temveč individualnega posameznika.

Predstava pomenov ne zapira, temveč predvsem orisuje okvire, znotraj katerih se lahko občinstvu odpirajo relativno proste asociacije; videoprojekcije (Jure Lavrin) pri tem podpirajo in razširjajo pomenske enote, ki jih načenjata gib in odnos z lutkami.

Naslovljena so temeljna bivanjska vprašanja (usoda, smrt, minljivost, odnos med družbo in posameznikom ...), pojavljajo se jungovske arhetipske podobe in kolektivno – zlasti skozi ritual in odnos do »božanskega«, izpostavljene so tudi tematike ekologije (zemlja

se v eni od videoprojekcij znajde v sončevem ognju, ki jo požira, kar lahko odpre asociacijo na podnebno segrevanje), reifikacije in mehanizacije družbe, umeščenosti posameznika v družbo in nenehne izpostavljenosti nadzoru (videoprojekcije očes, ki nadzoru-

jejo dogajanje na odru). Vselej je posameznik tisti, ki vstopa v okolje oziroma družbo in na katerega vplivajo družbena stanja. Zanimiv je tudi moment zibanja odrlih trupel preteklih žrtev na dolgi verigi mrtvih teles (avtorica likovne podobe je Barbara Stupica), tudi

ta podoba je pomensko odprta in sega od problematizacije uživanja teles drugih bitij do metaforične interpretacije, da družba zahteva trupla – zahteva smrt ali se na njej celo vzpostavlja. V tem pogledu deluje kip boginje (spominja na Willendorfsko Venero) nekoliko totemistično; svet *Posvetitve pomladi* je svet, ki so ga bogovi zapustili, kar vsekakor odpira vprašanje, komu danes žrtvujemo in zakaj. Predstava je estetsko čudovito poenotena: glasba, scenografija (oblikovalec svetlobe je Andrej Hajdinjak), likovna podoba (Barbara Stupica), videoprojekcije in gib se uravnoteženo in z gotovostjo dopolnjujejo, zaradi česar je to postavitev z enimi izmed lepših vizur v slovenskih predstavah v zadnjih nekaj sezonah. Predstava ima obenem močno atmosfero in lep ritem. Poetično odrsko delo, ki zastavlja prepričljive pomenske in tematske okvire ter dobro odmerja usmeritve pri branju predstave, obenem pa dopušča dovolj asociativne in interpretacijske svobode, da ni enaka niti v dveh ponovitvah niti za dve osebi.

ANJA RADALJAC